

Боднар О. А., к.е.н., асистент
Шишпанова Н. О., к.е.н., доц.
Савва Є. О., здобувач вищої освіти,
Миколаївський національний аграрний університет, м.Миколаїв

ПРАКТИКА ЗАПРОВАДЖЕННЯ ПРОГРАМНО-ЦІЛЬОВОГО МЕТОДУ СКЛАДАННЯ І ВИКОНАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Об'єктивне та раціональне використання бюджетних ресурсів є пріоритетним завданням, що стоїть перед учасниками бюджетоутворюючих процесів. Ефективне впровадження програмно-цільового методу складання та виконання місцевих бюджетів в умовах децентралізації є основним вектором реформування міжбюджетних відносин.

Питання запровадження та використання програмно-цільового методу є об'єктом дослідження багатьох закордонних та вітчизняних вчених. Серед українських науковців, котрі досліджували питання програмно-цільового методу є такі: Сіренко Н.М. [1], Зубенко В. В. [2], Кириленко О. П., Голинська О. [2], Павлюк К. В., Стефанюк І. Б., та ін., проте на сьогодні залишається об'єктивна необхідність вдосконалення бюджетної системи України за рахунок впровадження практики бюджетного планування.

Дієвим та прогресивним методом бюджетного планування, є, на нашу думку програмно-цільовий метод (далі – ПЦМ) формування бюджетів – це система планування та управління бюджетними коштами в середньостроковій перспективі, що пов'язує обсяг фінансування бюджетної програми з кінцевими результатами, які очікуються від її виконання [4, с. 35].

Основною метою використання цього методу є акцентування уваги не на утриманні бюджетної установи на балансі, а на результатах та ефективності використання бюджетних коштів.

Основною складовою ПЦМ є безпосередньо середньострокова програма. Відповідно до Бюджетного кодексу України, бюджетна програма – це систематизований перелік заходів, спрямованих на досягнення єдиної мети та завдань, виконання яких пропонує та здійснює розпорядник коштів відповідно до покладених на нього функцій [5]. Варто зазначити, що програмно-цільовий метод покликаний на систематичний зворотній зв'язок, зокрема існує своєчасне звітування та об'єктивна оцінка відповідності виконання програм.

Основним завданням ПЦМ складання бюджету є прогнозування результативності бюджетування установи перед створенням безпосередньо програми. Спочатку оцінці підлягає очікуваний результат – потім виділяються ресурси для його досягнення.

ПЦМ, відповідно до ч. 1 ст. 20 [5] Бюджетного кодексу (далі – БК) застосовується на рівнях державного та місцевих бюджетів. Водночас п. 18 розд. VI БК передбачено, що ПЦМ на рівні місцевих бюджетів, які мають взаємовідносини з державним бюджетом, застосовується, починаючи зі складання

проектів місцевих бюджетів на 2017 рік, а на рівні місцевих бюджетів, які не мають взаємовідносин із держбюджетом, – починаючи зі складання проектів таких місцевих бюджетів на 2019 рік.

Особливими складовими ПЦМ у бюджетному процесі є: бюджетні програми; відповідальні виконавці бюджетних програм; паспорти бюджетних програм; результативні показники бюджетних програм. Основні компоненти планово-цільового методу, що забезпечують його ефективність, представлені на рисунку 1.

Джерело: систематизовано автором

Впровадження програмно-цільового методу забезпечує збалансованість державного та місцевих бюджетів у середньостроковому плануванні, модернізує та вдосконалює рівень надання послуг населенню органами місцевого самоврядування. Протягом 2015-2019 років спостерігалася тенденція до збільшення загальної кількості бюджетних програм з 458 до 524 од. Можемо відмітити, що у 2015р. затверджувалися у визначений законодавством період 7% із загальної кількості бюджетних програм, тоді як у 2019р. - 32% з них, що є позитивним.

Ефективна реалізація програмно-цільового методу на місцевому рівні є основним індикатором повномасштабності його запровадження як пріоритетного напрямку бюджетної політики країни. Саме завдяки програмно-цільовому методу місцеві бюджети мають змогу ефективно керувати фінансовими ресурсами та розподіляти їх згідно з об'єктивними потребами.

Отже, в нашій державі створені всі умови для доцільного та ефективного функціонування програмно-цільового методу складання та виконання місцевих бюджетів. Ми вважаємо, що досліджений метод має безліч переваг, а основна з них – це задоволення інтересів та потреб місцевих громадян.

Список використаних джерел:

1. Sirenko N., Prokopenko N., Poltorak A., Melnyk O., Trusevich I. [Behavioral approach to monitoring the financial security of state](#). *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*. vol. 41. no. 1. pp. 107-117.

2. Зубенко В. В. Планування місцевих бюджетів на основі програмно-цільового методу : навч. посіб.; ІБСЕД, Проект “Зміцнення фінансової ініціативи (ЗМФІ-П) впровадження”. – 5-те видання, випр. та допов. К., 2015. 120 с. (дата звернення: 15.02.2021).

3. Голинська О. Чи готова Україна до повного впровадження програмно-цільового методу формування та виконання бюджетів / Казна України. 2014. № 6 (33). С. 21–24. (дата звернення: 15.02.2021).

4. Програмно-цільовий метод формування місцевих бюджетів. Консультують спеціалісти МОЗ України // Все про бухгалтерський облік. № 59 .25 червня 2007 р. С. 35 – 36.

5. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI в редакції від 01.01.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> (дата звернення: 15.02.2021).

Бондаренко Н. В.

к.е.н., доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування,

Вовчанська А. В., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня

спеціальності фінанси, банківська справа та страхування

Уманський національний університет садівництва, Умань, Україна

СТАН ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ МАЛОГО Й СЕРЕДНЬОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Питання забезпечення фінансової складової економічної безпеки малого та середнього підприємництва набуває рідкісного значення для національного господарства в умовах трансформаційних змін і глобалізації. Як показує всесвітня діяльність, високий щабель економічної безпеки є гарантією незалежності країни. Фінансова безпека підприємництва набуває виняткового значення для національного господарства в умовах трансформаційних змін і глобалізації. Ефективність діяльності суб'єктів господарювання зумовлюється переважно станом їх фінансів, що обумовлює необхідність забезпечення їх фінансової безпеки. Світова практика показує, що високий рівень безпеки є гарантією незалежності країни, визначальною передумовою стабільного розвитку економіки й суспільства. Тема розвитку малого та середнього бізнесу сьогодні дуже актуальна, оскільки це соціально-економічний фундамент, без якого не може розвиватися будь-яка інноваційно-орієнтована економіка європейської держави. Всупереч реформам, що реалізуються, в Україні зменшується чисельність малих та середніх підприємств, убавляється кількість діючих фізичних осіб – суб'єктів підприємництва, рівень зайнятості та обсягів виробництва і реалізації продукції (надання послуг) у секторі. Безперечно, що на це є свої суб'єктивні та об'єктивні причини. Але серед них чи не найбільш вагомою залишається проблема економічної безпеки бізнесу, а зокрема – її фінансової складової.

Слід зазначити, що фінансова безпека підприємства – це важлива складова частина економічної безпеки підприємства, що базується на незалежності, ефективності і конкурентоспроможності підприємства, яка відображається через систему критеріїв і показників його стану, що характеризують збалансованістю грошових потоків, достатню ліквідність активів і наявність необхідних грошових резервів, фінансову стабільність [1].